

Adalékok a keszthelyi Goldmark Károly Művelődési Központ és Szabadtéri Színház történetéhez

A keszthelyi művelődési központ története egyben a város művelődéstörténetének szerves része. Attól el nem különíthető, mert hatása folyamatosan nyomon követhető a II. világháborút követő időszakban, de azért is, mert a művelődési előzmények nélkül tevékenysége valószínűleg másképpen alakult volna.

Keszthely kulturális térképének felvázolását minden kétséget kizáróan *Festetics György* gróf Keszthelyre költözését követően (1791) kell elkezdenünk. Ugyan állt és működött már a gimnázium, elemi iskola, de ezek fejlesztésére, új iskolák létrejöttére csak *Festetics György* idejében került sor. Nevéhez fűződik még Európa első rendszeres mezőgazdasági felsőfokú oktatási intézményének, a *Georgikon*nak megalapítása, a *Helikoni Ünnepségek* megrendezése (1817-19), az első magyar könyvsorozat, a *Magyar Minerva* elindítása, *Lipski* mérnök térkép-tervének anyagi segítése, számos folyóirat támogatása, különféle nemes irodalmi, művelődési célok – mai nyelven szólva - szponzorálása. Ekkor jelentek meg Keszthelyen az írók, költők, tudósok, tanárok. Ekkor hívta Keszthelyre *Festetics* a szombathelyi *Perger Ferenc* nyomdászt, hogy iskoláinak – elsősorban a *Georgikon*nak - könyveit kinyomtassa. *Festetics György* leánytestvére, *Széchenyi Ferencné Festetics Júlia* alapozta meg *Természettudományi Múzeumunk* ásvány- és növénygyűjteményét. Fia, *Festetics László* mecénási tevékenysége is ismert.

Keszthely első közsínháza 1862-ben épült, *Nemzeti Nyári Színház* néven. A korabeli Balaton-Füredi Napló is beszámolt az épületről: *Meglehetősen csinos, nyolc páholya van; szép rendben és elegendő számmal a zártszékek, karzat, előcsarnok.* Tizenhárom év után, 1875-ben bontották le, amikor *Ranolder János* püspök elkezdte a zárda és iskola építését. A színház képét is ismerjük, mert a *Vasárnapi Újság* 1862. július 13-án képes cikkben tudósított az új létesítményről. Ezt megelőzően is volt Keszthelynek szabadtéri színpadja a kastély parkjában amelyről szintén a *Vasárnapi Újság* számolt be 1909. február 7-i cikkében (*Sági János* írása). Ha részletesebben megvizsgáljuk a város

történetét, azt is megtudhatjuk, hogy jóval korábban, a XVIII. század végén és a XIX. század elején is volt szabadtéri játszótér a kastélykertben. Erről ír könyvében *Richardt Bright* angol orvos-utazó (Travels from Vienna through Lower Hungary, with some remarks on the year 1814) és erről a Helikoni Ünnepségek kapcsán *Berzsenyi Dániel* is, *Kazinczy Ferencnek* küldött levelében.

A színelőadásokat az első keszthelyi kőszínház lebontását követően is megtartották. Általában valamelyik fogadó udvarán. Erről tanúskodnak a korabeli plakátok. Az egyik *Blaha Lujza* fellépéséről, a másik pedig arról tudósít, hogy 1905. június 20-án, az Amazon Szálló udvarán épített színkörben bemutatásra kerül a *János vitéz*, „Kukorica Jancsit *Jászai Mariska*, Iluskát pedig *Lendvai Ferike* fogja játszani”. (A keszthelyi Balatoni Múzeum irattárának tulajdona.)

Az új keszthelyi kőszínház, az *Uránia* a XX. század elején nyitotta meg kapuit az Andrassy téren (ma Fő tér). Az Urániáról *Bernáth Aurél* festőművész, egykori keszthelyi diák írt remek jellemzést önéletrajzi regényében. (Bernáth két regényében is foglalkozik közvetlenül Keszthellyel: *Így éltünk Pannóniában*, *Utak Pannóniában*.) Itt láthatta a közönség 1921-ben *Herczeg Ferenc* helikoni díjnyertes színművét, a *Holicsi cupidót*, melyben *Bajor Gizi*, *Ódry Árpád* szerepeltek, 1932-ben a *Balatoni Íróhét* előadásait, ahol többek közt *Tersánszky Józsi Jenő*, *Szántó György*, *Andersen Felicia* is felléptek. Keszthely színházi élete korábban is pezsgő volt. Az Uránia felépítése előtt – amint azt már említettük - az éttermek nagytermében (Bocskai, Korona, Amazon, stb.) mutatták be darabjaikat a városba érkező és az egész évad alatt itt lakó színtársulatok.

Fontos szerep jutott a város amatőr társulatainak, egyesületeinek. Az iskolai, ipartestületi, cserkész és egyéb körök közül is kiemelkedett eredményeivel a *Keszthelyi Iparosok Dalköre*, amelyik 1868-tól a II. világháborút követő, ipartestületeket is szétverő időszakig állt fenn. Az öntevékeny művészeti csoportokat ábrázoló számos fénykép került a *Balatoni Múzeum* tulajdonába.

Az 1945 utáni időszak minden öntevékeny csoport megsemmisülését eredményezte. Megszüntették azokat a helyi köröket, egyesületeket, amelyek valóban a művelődés szinterei voltak, de amelyeket nem lehetett - a legapróbb részletekig is akár - folyamatosan irányítani és ellenőrizni. Hisz ezeknek a csoportoknak éppen ez volt az ereje: az önszerveződés. A megszűnést követően felülről irányítottan jöttek létre a különféle, úgynevezett: „közösségek”.

Feladatuk elsősorban politikai volt, amint politikai feladata volt a hamarosan megalakított művelődésotthoni, kultúrotthoni hálózatoknak is.

Keszthelyen az 1932-ben épített *Katolikus Legényegylet* otthonában jött létre az első *Kultúrház* (ma *Festetics György Zeneiskola*). Bár vannak arra vonatkozó, meg nem erősített források, hogy a Kultúrház első rendezvényeit 1951-ben, vagy 1952-ben tartották, a hivatalos okiratok szerint születési éve 1953. Az Alapító okiratot eddig fel nem leltük. Az első rendelkezésre álló hivatalos irat „*A kultúrház (kultúrotthon) épületének és felszerelésének adatai 1953. december 31.-én*” nevet viseli. Ebből megtudhatjuk, hogy a kultúrház neve: *Kincsek Szigete*. Veszprém megyében, Keszthely járásban, Keszthelyen a Deák Ferenc utca 3 szám alatt található. Helyiségeinek száma 15, alapterülete 486 m², amelyből a színházterem alapterülete 200, az előadóteremé 60 m². Az épületben 3 szakköri helyiség, 2 öltözőszoba, 2 irodahelyiség, könyvtárhelyiség, 3 helyiséges gondnoki lakás és 9 mellékhelyiség található (raktár, WC., stb.). A színházterem befogadóképessége 360 fő, az előadóteremé 100 fő. A színpadnyílás nagysága 7 x 4 méter, mélysége 6 méter. A kultúrház felszereltsége 497 ülőbútorból (fotel, szék), 30 darab asztalból, 7 darab szekrényből, 1 zongorából, 1 pianinóból és 1 harmóniumból állt. Volt rádiója, gramofonja, lemezjátszója, diavetítője, mikrofonja, hangerősítője, 4 hangszórója. Öt sakk-készlettel, két billiárd-készlettel, három ping-pong asztallal rendelkezett. A kimutatás arra is kitért, hogy milyen újságokat rendelt meg az intézmény: Szabad Nép, Szabad Ifjúság, Népújság, Művelt Nép, Magyar Nemzet. Öt folyóiratot is járattak: Népművelés, Repülés, Társadalmi Szemle, Csehszlovákia, Bulgáriai Hírek. A kultúrházban „táncsoport” is működött, ruháik száma 23 volt. Bábszínpada volt, mozija nem. Az adatlapot *Csillag Ferenc* vb. titkár és *Búvári(y) László* kultúrház-igazgató írta alá. A Zala Megyei Levéltár Keszthelyi Városi Tanács Végrehajtó Bizottsági jegyzőkönyvek tanúsága szerint 1956. januárjában Búváry László főállású kultúrház igazgatóként szerepel a kulturális életről szóló beszámolóban. Elképzelhető, hogy e beszámolóval kapcsolatban merülhettek fel problémák, ugyanis 1956. július 13-án megszüntették Búváry László igazgatói megbízását „mert a munkáját ellátni nem képes és ezért kultúrélet a városban alig van” bejegyzéssel. A leváltás okához hozzájárulhatott az is, hogy az igazgató *Turza Imre* tanácsi népművelési előadóval nem a legjobb kapcsolatokat ápolta, ami kiderül a népművelési előadó 1956. augusztus 22-én a Végrehajtó Bizottság elé terjesztett beszámolójából is: „*Sok időt töltöttem a Kultúrház problémáinak megoldásában s a saját munkámat elhanyagoltam. Itt gondolok arra, hogy több ízben*

szerveztem (pedig az nem az én feladatomban), vagy kénytelen voltam időmet a Kultúrház vezetőinek keresésével elpocsékolni. A szervezési utasításaimat általában nem fogadta el (ti.: az igazgató), így a rendezvényeket mindig az utolsó pillanatban nekem kellett megszerveznem (pl.: a Hunyady (sic!) ünnepségen részt sem vett”. Ugyanezen a napon 172/1956. VB. határozatával döntött úgy a Végrehajtó Bizottság, hogy felújítja a kultúrház épületét, amelynek bekerülési költsége 219000 Forint. Ugyancsak ezen az ülésen jelentette be Bartoss József vb. titkár, hogy a Mokép Vállalat az egykori Sörkert területén Kertmozit akar létrehozni, amelyhez a tanács minden segítséget megad. Búváry László általános iskolai tanárt, az igazgatói székben – Péterfalvy Andor szóbeli tájékoztatása szerint – Péterfalvy Andorné követte.

Sokat megtudhatunk a kultúrház épületének állagáról, ha elolvassuk Merényi Elemér későbbi igazgató 1962. augusztus 30-án írt Tájékoztató jelentését, ahol így ír: „Keszthely községnek függetlenített népművelési dolgozója 1952-ben nem volt. Olyan helyiség, amelyikre azt mondhatnánk, hogy alkalmazható volt községi kultúrotthon céljaira, nem állt rendelkezésre. A Községi Kultúrotthon a volt Katolikus Legényegylet helyiségében „működött” olyanképpen, hogy annak kulcsa a községi bírónál volt, aki időnként egy-egy alkalmi rendezvényre a kulcsokat átadta annak, aki éppen valamit kívánt a helyiségben rendezni. Ez a helyiség 1952-ben egy vizesfalú, piszkos hodály volt nevezhető, ahol komoly kulturális tevékenységet eredményesen folytatni szinte lehetetlen volt.”

A Községi Kultúrotthon 1953. október 1-jével Járási Kultúrházzá alakult át. Ekkor több berendezést kaptak és két függetlenített dolgozója is volt. A Járási Kultúrház 1954-es Munkaterve rendelkezésünkre áll. Ezt még Búváry László igazgató készítette. Érdeemes felsorolni az intézmény bizottságait és feladatait:

„Ismeretterjesztő Bizottság: Szervezi a fontosabb párt- és kormányhatározatok, rendeletek ismertetését, ismeretterjesztő köröket, előadásokat, tanfolyamokat szervez.

Termelési Propaganda Bizottság: Az 5 éves terv eredményeit propagálja. Népszerűsíti a jól dolgozókat, bírálja a lemaradókat.

Szemléltető Propaganda Bizottság: Szemléltető eszközöket, filmeket, diákat készít, röplapokat szerkeszt.

Művészeti Bizottság: Irányítja a kultúr csoportok, színjátszó, ének, zene, tánc és képzőművészeti – munkáját. Elkészíti a Kultúrház műsoros estjeinek

programját, melyet minden esetben, jóváhagyás végett, bemutat a kultúrház igazgatónak.

Gazdasági- pénzügyi Bizottság: Részt vesz a Kultúrház költségvetésének összeállításában, ellenőrzi a Kultúrház pénzgazdálkodását.

Falusi Kultúrotthonok Segítségét Szervező Bizottság: Szervezi a falusi kultúrotthonok munkájának rendszeres megsegítését”.

A munkatervből megtudjuk, hogy a Bábszakkört *Dr. Piller Arthúrné*, a Rajzsakkört *Csik Jolán*, a fotósakkört *Magyar János*, a Repülőmodellező szakkört *Várhelyi Kálmán*, a Vívósakkört *Fejér József*, az Irodalmi szakkört *Csikos István*, a Növénytermelési szakkört *Ambrus János*, az Állattenyésztési szakkört *Z. Szabó László* vezette.

Az 1955-ös leltári kimutatásban viszont már *Városi Kultúrház* az intézmény neve. Méretei természetesen nem változtak, de sikerült 43 széket, 5 asztalt és 1 szekrényt beszerezniük. Megmaradt a zongora, pianínó, de a harmóniumot tangóharmonikára cserélték. Ugyancsak megmaradt az öt napilap, de a folyóiratok közül csak a Népművelésre fizettek elő. Beszereztek egy fényképezőgépet, egy összecsucskható festőállványt, 3 csikót (festőpad). A tánccsoport ruháinak száma ismeretlen okok miatt 6 darabra csökkent.

A Kincsek Szigete elnevezés Városi Kultúrházzá való válásának története 1955 elején kezdődött el, amikor is Keszthely ismételten városi rangot kapott és a Városi Tanács igényt tartott saját kezelésben lévő kultúrintézményre. A kérelmet a Veszprém Megyei Tanácshoz küldték el, ahonnan *Kovács Jolán* osztályvezető aláírásával, 1955. február 22-i keltezéssel az alábbi, bürokratikus megfogalmazott levelet kapták: „*A Városi Tanács VB—a ülésén hozott határozatra, - hogy a Járási Kultúrházat szervezzük át Városi Kultúrházzá – az alábbiakat közlöm:*

- 1.) Amennyiben a Kultúrház Városi Kultúrház lesz, fenntartásáról a Városi Tanács VB-nak kell gondoskodni. Ugyancsak a Városi Tanács hatáskörébe tartozik a Kultúrház szakmai és pénzügyi ellenőrzése is.
- 2.) A Városi Kultúrháznak is el kell látni kettős funkcióját, tehát a jövőben is rendszeresen segíteni kell a járás területén lévő községi kultúrotthonok munkáját, a Kultúrház dolgozói ez esetben is legalább hetenként két napot a járás területén kötelesek tartózkodni.

Amennyiben a fent említett követelmények ellenére – mit a Népművelési Minisztérium Népművelési Főosztályának Kultúrotthon Osztályával történt

megállapodás során közlök – a Városi Tanács VB-a kéri a Kultúrházat Városi Kultúrházzá minősíteni, egyetértünk és hozzájárulunk.”

A gyors átalakulásról azonban szó sem lehetett, mert, amint azt a Népművelési Minisztérium leirata közölte, a 136-os M.T. rendeletet nem lehet figyelmen kívül hagyni, tehát a járás és város vezetőinek írásban kell megegyezniük az intézmény átadásáról, a kettős feladatok ellátásáról. A Keszthelyi Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának 1955. április 22-i határozata ezt elfogadta, meghatározta a Kultúrotthon igazgatójának feladatát. A minisztérium leiratában *Dobos Zoltán* osztályvezető november 3-án kelt levelében végérvényesen engedélyezi az átalakulást azzal a kitételrel, hogy felkéri „*a közvetlen felügyeletet gyakorló járási és városi V.B. Elnökét, hogy szíveskedjenek maximális politikai, anyagi segítséget nyújtani*”.

A Kultúrház tevékenysége nem tért el a többi hasonló kultúrházétól, talán csak annyiban, hogy Keszthelyt az akkori (és a későbbi) pártvezetés is reakciós, klerikális fészeknek kiáltotta ki, a Festetics uradalom és az egyházi befolyás miatt. Ezért írhatta Búváry László igazgató az 1956-os Munkaterv célkitűzéseként: „*Az ifjúság Marxista-Leninista (sic! Cs.G.) nevelése az általános és politikai műveltséget emelő foglalkozások, pártos művészeti munka, a szocialista hazaszeretet elmélyítésének biztosítása.*” Ugyanezen munkatervben található a *Keszthelyi Kultúrmunkások névsora* kimutatás, amely arról tanúskodik, hogy többen voltak, akik tudásukat átadandó szívesen tevékenykedtek a kultúrház falai között. Többen megpróbálták mentesíteni magukat a politikától, kizárólagosan a szakmára, a művészetre koncentrálnak. Helytörténeti szempontból mindenképpen fontos a nevek felsorolása: „*Dr. Piller Arthúr és neje, Péterfalvi Andor és neje, Bácsics Ferenc és neje, Mészáros Géza, Csényei József és neje, Gyulavári Tivadar és neje, Rauch Jenő és neje, Gadányi Ferenc, Kovacsics Edith, Magyar János és neje, Ring Márta, Kostyál István, Szepessi Tibor, dr. Horváth József, Halmos László, Vári Andor, Bereczky Kálmán, Sudár Emilné, Babics József, Nagy László, Herboly László, Kutassy Gusztáv, Mayer Ferencné, Jáni László, Erdey László, Szabó Géza, Bory Imre, Vladár Endre, dr. Gál Károly, Oszlányi Miklósné, Pákozdi Róbertné, Szalai Dezső, Smidt János, Holczer Ferenc, Pődör Ilona, Horváth Sándorné, Makáry István, Búváry Lászlóné, Sarlós Péter, Kovács Sándor, Stáding Ferenc, Firbás János (Nándor?), Jánky István, Bojt Lajos, Lébényi Sándor, Pánczél Barnabás, Kolos Tibor, Csikos István, Róth Erzsébet, a Közgazdasági Technikus dolgozóinak Iskolai Színjátszói, a KIOSZ színjátszó csoportjának tagjai, a Kísérleti Intézet zenekarának tagjai.*” A felsoroltak többsége tanár, tanító volt,

akik eleve is az ifjúság nevelését voltak hivatva megvalósítani. Minden névhez külön történet kapcsolódik, ennek taglalása azonban nem e dolgozat tárgya.

Sajnos a rendezvényekről viszonylag kevés információnk van. Azt tudjuk, hogy elsősorban szakkörök működtek, de akadt filmvetítés, műsoros est, táncest, meseműsor, diavetítés, zeneest. A *Faluszínház* előadásait fogadták, így *Gabiela Zapolska: Dulszka szzony erkölcsse* című színművet, a *Dankó Pistá-t*. Az *Országos Filharmónia*, a *Budapesti Kamarakórus* is megjelent a műsort adók között.

Merényi Elemér nevével, az eddig fellelt dokumentumokban, 1956-ban találkozunk először, majd 1957. április 5-ei végrehajtó bizottsági ülésen ahol, mint „*kultúrház művészeti előadó*” volt jelen. Ugyanezen év május 31-én viszont „*kultúrház igazgató*”-ként. A május 31-i vb. ülés elé kerülő „*Beszámoló Keszthely Város ezévi népművelési munkájáról és további terveiről*” anyagot Horváth Ferenc vb. elnök és Bartoss József vb. titkár szignálták. Érdeemes pár részletet közölni belőle: „(1957) *Január 15-vel Merényi Elemér vette át a kultúrház vezetését, mint művészeti előadó. (...) A kultúrház keretében ma működik egy önálló bábszínház, egy tánccsoport, egy színjátszó csoport, egy fotósakkör és egy vívósakkör. (...) A (báb) csoport vezetését Mészáros Géza vette át Piller Arthurnétól, aki a csoportot múlt év őszétől vezette. (Dr. Piller Arthurné családjával nyugatra menekült. Cs. G.) (...) A csoport önálló működési engedéllyel dolgozik és az ország egyik legkiválóbb bábcsoportja. (...) Népi-tánccsoportot ez ideig nem sikerült szervezni, remény van arra, hogy a mezőgazdasági technikum tanulóiból az ősz folyamán komoly néptánc-csoportot tudunk a tánccsoport keretében foglalkoztatni. A csoport vezetője Merényi Elemérné. A színjátszó csoport tevékenységét az elmúlt év márciusában hagyta abba, utolsó előadás 1956. április 6-7-én Az igazgató úr nevenapja című vígjáték volt. (...) ...pillanatnyilag Keszthelyen színi előadásra alkalmas terem nincsen. A csoport további tervei komoly szocialista, realista művek tanulása és bemutatása. A csoport vezetője Merényi Elemér”.*

1957 november 1-jén *Banczik István* vb. elnökhelyettes a végrehajtó bizottság elé terjesztette a kultúrház új helyre való költöztetésének szükségességét. Javasolta, hogy „*a városi kultúrház céljára az un. Régi Városháza épülete, amely a Kossuth L. u. 28. sz. alatt van és amelyben ez idő szerint a járási és városi pártbizottság van elhelyezve, - legyen megfelelő átépítéssel, toldalék építéssel felhasználva. A jelenlegi kultúrház épülete pedig adassék át az Állami Gazdaságok Igazgatósága részére, hivatalok elhelyezése céljára*”. Az ügyel kapcsolatban még több javaslat, vélemény is elhangzott,

többek között az, hogy az átalakítás és építés egymillió nyolcszázezer forintot emésztene fel. A költözés szükségességéről szintén a vb. elnöki javaslat tett említést: „*A jelenlegi városi kultúrház nagy előadó termét, mivel az összedüléssel fenyegetett, a múlt évben le kellett bontani. Azóta a városnak nincs kultúrháza*”.

Az intézmény működésében a nagy változás akkor következett be, amikor 1958 májusában a kultúrház, művelődési otthon – a vb. határozatnak megfelelően – a Kossuth Lajos utca 28 szám alá költözött. A költözés 1958. január 6-a és július 15-e között történt. Vannak azonban arra utaló közvetett bizonyítékok, hogy már 1957-ben rendezvényeket tartottak a Kossuth Lajos utca 28. szám alatti épületben, és a jegyelővétel is itt zajlott (lásd: Balett táncvizsga plakátja 1957. június 15-én – Balatoni Múzeum tulajdona -). Az igazgató, *Merényi Elemér*, meghatározó egyénisége volt a városnak. Nagy elszántsággal, tehetséggel látott neki a feladat elvégzésének. Ebben nagy segítségére volt tánctanári oklevéllel rendelkező felesége *Gebe Margit* (Margit néni). Merényi Elemér tevékenysége mindenre kiterjedt, de szívügyének elsősorban az irodalmi színpadot, a színjátszást tartotta. Nemcsak igazgatóként, de korábbi gazdasági vezetői beosztásában is rendszeres szervezője, rendezője volt a bemutatásra kerülő daraboknak. Az akkor már (és még) színházzal nem rendelkező Keszthelyen, az 1950-es évek második felében amatőr színtársulatot hozott létre *Keszthelyi Színpad* néven, ahol elsősorban felnőttekkel játszatta el a színműveket. Megjegyzendő, hogy *Gow-D'usseau: Mélyek a gyökerek* című darabjának előadására már 1955-ben sor került. A bemutatók látogatottak voltak, a siker nem maradt el.

Így kerültek színre, többek közt, *Kállai: Kötéltánc*, *L. Vele: Szenteltvíz és kokain*, *Anna Frank naplója*, a *Bolond lány*, a már előbb említett *Mélyek a gyökerek*, *A váratlan vendég*, *Tanítónő*, *Slotowiński–Skowreński: Az igazgató úr nevenapja* című darabok. A szereplők közül mindenképpen meg kell említeni *Merényi Elemér*, *Merényi Judit*, *Reisz Ferenc*, *Gyetzvai Ferenc*, *Józsa Ottó*, *Gáspár Endre*, *Gereben Zoltán*, *Pintér Tibor*, *Lakatos Ilona*, *Pozsgay Imre*, *Magyar János*, *Dr. Piller Arthur*, *Somogyi Miklós*, *Wáginger Erzsébet*, *Tóth Ilona*, *Mórocz Gyula*, *Antalics Alajos*, *Szalai Dezső*, *Kovacsics Erzsébet*, *Tiszagáti Dénes*, *Bődör Ilona*, *Ring Márta*, *Kassai Lajosné*, és *Rauch Jenőné (Szirmai Mária)* nevét, aki egyben a rendezői feladatokat is ellátta. Komoly eredményeket ért el a későbbi irodalmi színpad, szintén Rauch Jenőné (Marika néni) tanárnő vezetésével. Ez a közösség elsősorban fiatalokból, diákokból állt és virágkorát az 1960-as évek közepére kell helyezni. Rendszeres arany

díjazottja volt a Helikonoknak, Keszthelyen és vidéken is felléptek egy-egy jól sikerült műsorral (*Váci Mihály összeállítás, József Attila összeállítás, stb.*). Ezeket a Keszthelyen „született” darabokat, irodalmi összeállításokat Keszthelyen kívül a Keszthelyi járásban, alkalmanként a budapesti *Irodalmi Színpadon*, valamint a szintén budapesti *Egressy Gábor Színpadon* is bemutatták.

Hiányzott Keszthelyen a kőszínház. Ezt a város akkori vezetői is érezhették, mert 1958-ban terv született a Fő téren, a templom mellett egy kultúrház megépítésére. Ezzel az 1958. április 11-i és ezt követően több vb. ülés is foglalkozott. (A tervek a mai OTP – Kossuth u. 49. – tömbre vonatkoztak.) Ebből a négymilliós beruházásból azonban nem lett semmi. Merényi Elemér sürgetésére, miszerint már lekötött előadásai vannak a győri, valamint a kaposvári színházakkal és külföldi művészcsoportokat is vár, az 1958 évi szezonra, befejezték a *Szabadtéri Színpad* építését. Így 1958 nyarán már tudtak szabadtéri előadásokat fogadni. A Szabadtéri Színpad lehetőséget adott „profi” színházi előadásokra is. Számos budapesti hánkira került sor, de elsősorban a *Kaposvári Csiky Gergely Színházzal* állt a művelődési otthon kapcsolatban. A fentebb említett saját darabokat a művelődési ház nagytermében mutatták be. Ez az épület, bár határozottan alkalmatlan volt kultúrházi célokra, számos rendezvényt dicsekedhetett: képkiallítások, szakkörök, szabó-varró tanfolyam, bélyegklub, TIT előadások, német, majd később angol, francia, spanyol, orosz nyelviskola, néptánc, társastánc, bridzsklub, stb. foglalkozások zajlottak. Külön ki kell emelni Merényi Elemérné rendkívül sikeres táncpedagógiai tevékenységét. Álljon itt példaként az *I. Helikoni Társastáncverseny* első helyezése (1962). *Szatucsek Klára* itt kezdte karrierjét és lett hivatásos táncbajnok, formációs társastánc világbajnoki helyezett szombathelyi csoport koreográfus vezetője, aki így emlékezik erre az időre: *Örülök, hogy ezt a hivatást választottam. Erre az indíttatást két nagyszerű ember és pedagógus adta meg. Öt éves koromtól 17 évemig volt tánctanárnőm Keszthelyen Merényi Elemérné, valamint versenyzői pályafutásom alatt volt edzőm Ernst Schweghofer, Grázból.* Ugyancsak itt kell szólni *Gelencsér József* és *Barkó Bernadett* társastánc-párosról, akik több dunántúli és országos helyezés után a Savaria Nemzetközi Társastánc-versenyen a csárdásbajnokságon II. helyezést értek el.

Merényi Elemérné vezette kezdetben a Georgikon Népi Együttest, mely az ő ideje alatt lett Nívó-díjas és Kiváló Együttes. Itt kezdte pályafutását *Varga Edit* és testvére *Varga Zoltán* neves koreográfus, aki a *II. Keszthelyi*

Táncpanoráma rendezvénysorozaton (2003. szeptember 14.) a Magyar Állami Népi Együttes új műsorának a *Verbunkosnak* rendező-koreográfusa volt. Varga Zoltán munkásságát *Vásárhelyi László* ismert szaktekintély ezekkel a szavakkal értékelte: *Kiváló képességű pedagógus, magas színvonalú művészi alkotó tevékenységet folytat. Javaslatomra számtalan esetben kérték és kérik fel szakmai bemutatók, fesztiválok zsűrizésére. Évtizedek óta a magyar néptánc-oktatás meghatározó egyénisége. Tanítványai az ország különböző iskoláiban, amatőr és hivatásos együtteseiben érik el sikereiket.* Nem véletlen, hogy az 1992-ben újjáinduló Helikoni Ünnepségek néptánc kategóriájának állandó zsűritagja.

Rendkívül sikeres volt az intézmény falain belül hosszú éveken át helyet kapó TIT nyelviskola, amelynek szervezője a művelődési ház főelőadója Gyetvai Ferenc volt.

Az intézmény működése tehát meghatározó volt. Nemcsak azért mert országosan és nemzetközileg is kiváló embereket nevelt fel, de az intézmény miliője is jellegzetesnek bizonyult. Egykori dolgozók elmondása szerint a hatvanas, hetvenes években olyan családias légkör alakult ki a „művházban”, hogy különböző művészeti ágak vezetői és családtagjaik közösen jártak szórakozni, egymás munkájába lehetőségek szerint besegítettek.

A művelődési háznak azonban meghatározó szerepe volt a falain kívül megtartott rendezvények esetében is. Ilyenek voltak az 1957 óta rendszeresen megtartott Helikoni Ünnepségek, az *Országos Nemzetiségi Fesztiválok* sora, megyei és országos bábtalálkozók, stb. Számos, sokszor külföldi előadás országos turnéja során láthatott előadást a keszthelyi közönség – elsősorban a Deák Ferenc és az akkori Makarenko utca (ma Sörház utca) sarkán lévő Szabadtéri Színpadon. Így került Keszthelyre az 1960-as években a *ghánai népi együttes*. A műsort kizárólagosan 18 éven felülieknek szánták, mivel a táncos hölgyek keble fedetlen volt – az afrikai szokásoknak megfelelően. Az évek során számos külföldi, elsősorban folklór-együttes mutatkozott be Keszthelyen: lengyelek, olaszok, oroszok, románok, stb.

A Festetics kastély nyugati belső udvarában felépített szabadtéri színpad is az intézmény tulajdona lett, amit azonban az 1960-as évek végén le kellett bontani. A szabadtéri színpad fa részei ugyanis olyan „könnyező gombá”-val fertőzöttek, melyek esetében fennállt a veszély, hogy megfertőzik a kastélyépület összes fa részét. Akkor ez ellen a gomba ellen (a fertőzött fa részek eltüzelésén túl) még nem lehetett védekezni.

Az intézmény egy 1958. január 6-án kelt iratban Városi Művelődés Háza, fél évvel később Keszthely Város Művelődési Háza elnevezéssel szerepel. Állandó főfoglalkozású dolgozóinak száma kettő volt: igazgató, házfelügyelő. Szerződéses alkalmazott volt 1 fő „függetlenített” táncoktató, tiszteletdíjas volt a gazdasági felelős, énekkarvezető, színjátszó csoport vezetője, fotószakkör-vezető, bábcsoport-vezető, technikai szakkörvezető. Az énekkar-vezető új beosztás volt, mivel az énekkart 1958 első félévében sikerült újra megszervezni *Városi Helikon Dalkör* néven. (A kórus 1963-ban szűnt meg.) Az intézményt 1959-ben tatarozták.

1960/61-es esztendőben már számos ismeretterjesztő sorozatot szerveztek: Üzemi ismeretterjesztés, Munkásakadémia, Ifjúsági Akadémia, Zenei ismeretterjesztés, Ismeretterjesztő Klub Estek. A következő művészeti csoportok működtek ebben az időben: *Helikon Kórus* (vezetője: Babics József), *Színjátszó csoport* (vezetője: Merényi Elemér), *Irodalmi Ifjúsági Színpad* (vezetője: Rauch Jenőné), *Néptánc csoport* (vezetője: Merényi Eleménné), *Balett csoport* (vezetője: Merényi Elemér), *Képzőművészeti kör* (vezetője: Árpás Károly). Szakkörök klubok a következők voltak: *Iparitanuló kör* (vezetője: Pápai István), *Fotó klub* (vezetője: Gyetvai Ferenc), *Televíziós klub* (vezetője: Gyetvai Ferenc), *Bélyeg szakkör* (vezetője: Bogdán Lajos), *Ki mit gyűjt csere klub* (vezetője: Mészáros Géza), *Eszperantó kör* (vezetője: Kubasi János). Az 1961 évi költségvetési zárás szöveges indoklásából megtudjuk, hogy megalakult a *fúvószenekar*, és az Építőipari Ktsz a júliusban megrendelt külső-belső tatarozást csak decemberben kezdte el. A rossz időre való tekintettel azonban csak a belső munkálatokkal tudott végezni. Az 1963. I. félévi beszámoló szerint 150000 forintot kaptak a Szabadtéri Színpad felújítására.

Egyre sürgetőbbé vált – főleg azután, hogy a környékbeli községekben már szinte mindenhol építettek színpaddal rendelkező művelődési házakat - Keszthelyen is felépíteni egy korszerű igényeket kielégítő művelődési házat, színházat. Merényi Elemér a színház megépítése mellett kardoskodott, mivel egyéb művelődési funkciót a régi épület is el tudott még látni. Így tervezte meg *Tóth István* mérnök a Fő tér hangulatába nem illő, idegen testként megjelenő keszthelyi színház épületét, az egykori Uránia mozi-és színház helyére, melyről egyetlen vakolatdísz, díszítményt sem sikerült megmenteni. A veszprémi Napló 1966. szeptember 7-i számában az új színház homlokzatát közli, alatta a képaláírás: *Átadták rendeltetésének Keszthelyen az új művelődési házat. A modern szép épület több mint tíz millió forintba került.* Az átadott intézmény csillogó megnyitója eltakarta az épület meglévő hibáit. Csak a beavatottak,

művelődési szakemberek tudták, hogy a tervezés és a Zala Megyei Állami Építőipari Vállalat kivitelezése nem felelt meg az elvárható minőségnek. Ennek következtében a megnyitást követően szinte azonnal át kellett helyezni a világosító-berendezéseket, majd egy év után az egész épület belső festését kellett megújítani. Voltak más bajok is. De idézzünk az intézmény 1966 évi zárszámadásának szöveges indoklásából: „1966 év folyamán épült fel a Művelődési Ház új, színház-jellegű (sic!) épülete, mintegy 12 millió forintos beruházással. A költségvetésben ez az épület működésével kapcsolatos költségeket és bevételeket megtervezni még nem lehetett, mert a költségvetés készítésekor nem tudtuk, hogy mikor adják át használatra.

Az eredeti költségvetés tehát az előző évi lehetőségekre készült.

Az új épületet szeptember közepén adták át rendeltetésének. A megnövekedett költségek fedezésére póthitelt kértünk 95000 Ft. összegben, amelyből 13000 Ft. saját bevétel.

Az új objektum megnyitásával sok bonyolult pénzügyi probléma merült fel. Többek között: nem voltak tapasztalati adataink és a kivitelezőtől sem kaptunk tájékoztató adatokat az üzemeltetés költségeire (pl. villany-, tüzelőfogyasztás, stb.), utólag olyan előre nem látott munkák és beszerzések váltak szükségessé, melyeket a beruházás nem biztosított, azonban az üzemeléshez, illetve takarékosági szempontból feltétlen szükségesek voltak, (villany-, hangosításszerelés, tolólétra beszerzés, stb.), zavart okozott az is a költségvetés végrehajtásban, hogy mi a szükségletnek megfelelően a póthitelt a 02, 05, 06 és 09 rovatokra kértük, ezzel szemben az egész összeget a 05 rovatra előírva kaptuk meg. Ez a tény olyan visszás helyzetet szült, hogy csak egy példát említsek: kaptunk pénzt tüzelőre, de hogy fűtsünk vele, arra nem. A póthitel jóváhagyása azt sem vette figyelembe, hogy az új létesítménnyel saját bevételünk is növekszik. Természetesen ezt az előírást nem tarthattuk be, mert betartása azt jelentette volna, hogy az épületet nem üzemeltetjük. Fenti okok miatt az esetleges túllépések elkerülésére a hitelátcsoportosítások illuzórikussá váltak. December 31-én kaptuk végül az utasítást, hogy a póthitel előírást az általunk kért rovatelosztásra helyesbítsük. A zárszámadásban tehát már így szerepel.

Ezek a fent említett zavarok eredményezték, hogy ez évben nagyobb eltérések mutatkoznak a tervezett és tényleges kiadások között, mint előző években.

De mindettől függetlenül: egy művelődési ház működése olyan sokrétű és év közben is oly sok, tőlünk független változás hatása alatt áll, melyeket költségvetésileg lehetetlen pontosan rögzíteni. Éppen ezért ilyen jellegű és ilyen,

aránylag alacsony költségvetéssel dolgozó intézménynél nemcsak a kiemelt tételek, hanem a rovatrendszer előírásaira vonatkozóan is engedményeket kellene tenni. Helyes volna gazdálkodásunkat olyan értelemben szabadabbá tenni, hogy csak a teljes bevételi és kiadási végösszeget legyünk kötelesek betartani, és ezen belül csak a munkabért és felújítást nyilvántartani.”

A szöveges indoklás erőteljes kritikus hangja érthető volt, bár arra vonatkozóan nincsenek adataink, hogyan fogadták a tanács, a végrehajtó bizottság és hivatal prominensei. Pedig azóta már többször megisméltődött hasonló eset! Nincs új a nap alatt!

Már 1966 telén a színház ideiglenes bezárását fontolgatták, mert a fűtés nem volt megfelelő. Ez azt jelentette, hogy a büfében, a klubban, ruhatárban nem emelkedett feljebb a levegő hőmérséklete, mint 18 C°. 1967. februárjában Merényi Elemér negyvennyolc pontban sorolta fel a sürgősen elvégezendő pótmunkákat. 1968 novemberében az igazgató egyik beadványában arról panaszkodott, hogy a színház zenekari árka, kazánháza, raktárai víz alatt állnak. A vizet a tűzoltósággal kellett kiszivattyúzni.

A közönséget a gondok közvetlenül nem érintették. A Megyei Tanács elvárásainak megfelelően Keszthelyre a *veszprémi Petőfi Színház* tájolt. Számos remek darab került színre. Olyan színészeknek tapsolhattak, mint *Latinovits Zoltán, Tánczos Tibor, Balázs Péter, Cserhalmi György, Juhász Jácint* és mások.

Keszthely Város Tanácsa VB. Művelődési Osztálya 1/1968. sz. alatt, 1968. május 31-én *Működési engedélyt* adott ki, melynek értelmében a keszthelyi művelődési ház, művelődési központként funkcionált tovább. Az intézmény területi jelleggel működött, fenntartója a Városi Tanács volt.

Merényi Elemér 1975 áprilisában tragikus körülmények között meghalt. Utódja a művelődési központ munkatársa, a zenetanári oklevéllel rendelkező *Horváth Ottó* lett. Horváth a nemzetközi sikereket is elért keszthelyi *Guzsaj Népzenei Együttes* alapító-vezetője, „saját képére” igyekezett átformálni az intézményt. Megmaradtak a hagyományos formák, elsősorban az állami-és pártvezetés által előírt munkásművelődés, nőklub, szocialista brigádok vetélkedője, ki tud többet a Szovjetunióról vetélkedő, stb., de markánsabban jelent meg a népzene, folklór, mint a művelődés egyik lehetséges formája. A Guzsaj Népzenei Együttes és a Georgikon Népi Együttes (fenntartója a keszthelyi Agrártudományi Egyetem) rendszeresen szerepeltek rendezvényeken, elindult a rendkívül népszerű *táncház-mozgalom*, elsősorban a színház klubtermében. Számos fiatal ott ismerkedett meg először a népzenevel, a

néptáncsal. A Guzsaj Népzenei Együttes 1973. novemberében alakult meg a régi paraszzenekarok mintájára. Alapítói: Horváth Ottó, *Töttő Vilmos*, *Bányai Dániel* és *Horváth Ágnes* voltak. Igényes népdalfeldolgozásaik révén kapta meg a zenekar a Népművészet Ifjú Mestere címet és lehettek a magyar népzene nagykövetei Hollandiában, Svájcban Lengyelországban, Ausztriában a Szovjetunióban, Görögországban, Bulgáriában. Később az együttes kibővült *Burucs Zoltánnal*, *Rezes Gáborral*, *Varga Zoltánnal* és *Lovász Tamással*. A több évtized alatt számosan lettek az együttes tagjai és számosan hagyták ott a zenekart, amely ma a *Tátorján Népzenei Együttes* nevet viseli.

Horváth Ottó igazgatása alatt rendezték meg Keszthely (ismételt) várossá nyilvánításának 25. évfordulóját. A nagyszabású rendezvényt a színházban tartották, ekkorra készült el a hosszú évtizedeken át használatos folyosói vitrinsor. Elkészültek a Kossuth Lajos utcai épület nagytermének paravánjai, amelyek nagyságrendekkel tették kulturáltabbá a kiállítások fogadását.

Mivel a fenntartó városi tanács nem akart, vagy nem tudott pénzt biztosítani a felújításokra, komolyabb karbantartásokra, a színház egyre rosszabb fizikai állapotba került - de működött.

Keszthelynek Zala megyéhez való visszacsatolásáig (1979), a színházi évadokban kizárólagosan a veszprémi Petőfi Színház vendégszerepelt. Néha a veszprémi színház vendégei is felléptek Keszthelyen. Így mutatkozott be a *Jelenia Góra* (Lengyelország) és *Sepsiszentgyörgy* (Erdély) színháza.

Horváth Ottó 1979-ben a balatonfüredi Zeneiskola igazgatói székét foglalta el.

1979. október 1-jétől az intézmény új igazgatója *Cséby Géza* lett. A vezetése alatt eltelt több, mint negyed évszázad alatt alapjaiban változott meg az intézmény struktúrája, tevékenységi köre, munkája. Ám térjünk vissza a kronologikus sorrendhez.

A Művelődési Központ és a Városi Tanács Művelődési Osztálya emlékezett meg 1980. május 18-án Keszthely neves szülöttje *Goldmark Károly* zeneszerző születésének 150. évfordulójáról. A hosszabb ideig tartó, sőt 1981-be is átnyúló rendezvénysorozat egyik kiemelkedő eseménye volt, amikor a Művelődési Központ felvette Goldmark Károly nevét. Ekkor készítette el *Várkonyi Károly* grafikusművész az intézmény ex librisét, melyen Goldmark Károly portréja és a Sába királynője című Goldmark opera két főalakját láthatjuk (Ex muzicis Goldmark Károly Művelődési Központ).

Az új vezetés koncepciójaként került megfogalmazásra a nagyobb nyitás Keszthely lakossága felé. Új körök, klubok alakultak, meghagyva a

hagyományosan jó formákat is. Erőteljesebben jelentkeztek a különféle művészeti tevékenységek. Szorosabb kapcsolat alakult ki a *Magyar Éremgyűjtők Egyesületének Keszthelyi Csoportjával*. Ennek is köszönhetőek az akkor megjelent – országosan is kiemelkedő - éremsorozatok (Keszthely város nagyjai, Dunántúli várak, stb.) és egyedi érmek (Goldmark, Balatoni Íróhét, Fenékpusztá, stb.) 1980-ban a színházban került megrendezésre az Éremgyűjtők X. Országos Vándorgyűlése (1980. május 31. - június 1.). Hagyománnyá váltak az éremgyűjtők dunántúli találkozói. Az éremgyűjtőkkel való kapcsolat fontosságát és minőségét rögzítik *H. Szabó Lajos* által írt, *A Magyar Éremgyűjtők Egyesülete emlékkönyve 1969-1999* (Budapest, 1999) című kötet következő pár sora: *A keszthelyi Goldmark Művelődési Központ, a városi TIT és a MÉE keszthelyi csoportja közös rendezésében 1984. június 2-5. között nagy sikerrel rendezték meg a Numizmatikai Akadémiának nevezett továbbképző tanfolyamot, melynek végén Cséby Géza a művelődési központ igazgatója ünnepélyes keretek között 45 hallgatónak adta át az elvégzést tanúsító oklevelet. Másutt: Nyár küszöbén ismét nivós nemzetközi rendezvény színhelye volt Keszthely, az éremgyűjtők vidéki fellegváraként emlegetett Balaton-parti város.*

Nagyobb hangsúlyt kaptak a kiállítások, felújításra kerültek a tárlat paravánjai, posztamensei. Olyan művészeket sikerült bemutatni, mint *Gácsi Mihály, Németh János, Szabolcs Péter, Molnár Edit, Pátzay Mária, Sarkadi Lilla, Melocco Miklós, Zsú Sajó, Würtz Ádám, Bozóky Mária, András-kó István, Váró Márton, Somogyi Győző, Kónya Kálmán, Gelencsér Ferenc, Szelényi Károly, Udvardi Erzsébet, Fischer György, Farkas Ferenc, Koós Iván, Csiszár Elek, Kresz Albert, Tóvári Tóth István, Sólyom Sándor, Giczay János, Kustár Zsuzsa, Kresz Albert, Trojan Marian József, Szilágyi Imre, Szabó Zoltán János, Berkes András, Olasz Ferenc, Babos Pálma, Bruno Baeryswil, Lilo Mihalovicz, Suzanna Király Mos, Krzysztof Ducki, Grzegorz Rogiński* és mások. A felsorolásból is látszik, hogy később a hazai kiállítók külföldiekkel bővültek. A hivatásos művészek mellett számos amatőr alkotó tárlatára is sor került. A felújítás alatt lévő Balatoni Múzeum, a Helikon Kastélymúzeum, a Georgikon Majormúzeum és magángyűjtők anyagait mutatták be a színház 2 x 2 x 1,5 méteres vitrinjeiben, 1982. januárjától több hónapon keresztül, majd a kisiparosok műremekeinek bemutatása következett, később a 25 éves Georgikon Népi Együttes és a 10 éves Guzsaj Népzenei Együttes jubileumi bemutatója, az intézmény szakköreinek tárlata, Városfejlesztési és városrendezési kiállítás, stb. Az akkori állami ünnepekhez, április 4-kéhez és november 7-kéhez kapcsolódóan szervezték meg a város és környéke alkotóinak kiállítását, ahol

minden esetben díjazásokra is sor került. Ezek anyagi fedezetét általában a Városi Tanács biztosította. Olyan népművészeti alkotók dolgoztak és dolgoznak az intézményben, akik itt tevékenykedve sajátították el a „mesterséget” és lettek a népművészet mesterei (*Bordácsné Kishonti Erika, Bereczky Csaba*). Művészeti önálló műhelyt alakítottak ki egykori és mai szakkörvezetőink: *Dore Nagy Aladár, Simon Edit, Tóth Antal, Bereczky Csaba, Bordácsné Kishonti Erika, Csermák Anna, Bertók Ágnes*. A szakkörök alkotóműhelyekké váltak, egyre-másra kapták az elismeréseket. Itt kell megjegyezni, hogy az intézmény hosszú évek óta támogatja az évente megrendezésre kerülő csereszegtomaji *Szabad Művészet Nemzetközi Alkotótábort*.

Pedagógusok vezetésével elindultak a gyermekfoglalkozások. Irodalmi műhelyek mutatkoztak be (Somogy folyóirat, Hévíz folyóirat, Kaposvári kiskönyvtár, Magyar Jövő folyóirat, stb.) Szabadegyetemi előadássorozatok indultak: honismereti, földrajzi, később a rövid életű irodalmi.

A színház számos egyedi rendezvénynek is helyet adott: Ki Mit Tud döntő, Pedagógiai és Közművelődési Hetek konferenciája, Művészi torna évzáró-gála, IX. Zalai Egészségügyi Tudományos Napok, a már előbb említett Academia Numismatica, majd a Numizmatikai Nyári Egyetem, a Gastroenterológiai Nemzetközi Konferencia és így tovább.

Számos, ma is nyomon kísérhető kezdeményezés jött létre. 1982-ben első alkalommal rendezte meg a Goldmark Károly Művelődési Központ augusztus 20-án az ünnepséggel egybekötött népművészeti és kézműves kirakodóvásárt a Balaton-parton. Ez hagyománnyá vált. 1982-ben „indította útjára” a *Keszthelyi Panteont* az intézmény aulájában. Mára, 31 emléktáblájával, Keszthely egyik érdekessége. Emléke van a *Baltoni Íróhétnek* (1982), *Egry Józsefnek* (1983), *Asbóth Sándornak* (1983), *Petőfiné Szendrey Júliának* (1983), *Kacsoh Pongrácnak* (1983), *Sági Jánosnak* (1983), *Nagy Ignácnak* (1984), *Goldmark Károlynak* (1984), *Képiró Zoltánnak* (1984), *Schwarz Dávidnak* (1985), *Csokonai Vitéz Mihálynak* (1985), *Berzsenyi Dánielnek* (1986), *Festetics Györgynek* (1987), *Vaszary Kolosnak* (1994), *Fejér Györgynek* (1997), *Lippay Gáspárnak* (1997), *Lackfi Istvánnak* (1997), *Batsányi Jánosnak* (1998), *Csik Ferencnek* (1998), az *1939-es lengyel menekültügynek* (1999), *Merényi Elemérnek* (2000), *id. Reischl Vencelnek és Reischl Imrének* (2003), *Deák Ferencnek* (2003), *Dr. Csanády Gusztávnak* (2004), *Dr. Szabó Sándornak* (2005), *Károly Gyulának* (2005), *Nagyváthy Jánosnak* (2005), *Wierzbicki Péternek* (2005), *Mikus Gyulának* (2005), *Kossuth Lajosnak* (2005), *Simándy Józsefnek* (2006). Itt kell megjegyezni, hogy a művelődési központnak

köszönhetően avattak Keszthelyen *Borsos Miklós* alkotta Egry fejét (1983), Kossuth reliefet (*Molnár Jenő*, 1997), Széchenyi emléktáblát a relieffel (*Molnár Jenő*, 1998). Megszervezte és kivitelezte a magánadományból megvalósuló Szendrey-telepi *Bartók Béla* emléktábla elkészítését, elhelyezését (1998).

A nagyrendezvények közül még mindenképpen megemlítendő a Balatoni Íróhét 50. évfordulójának megrendezése (1982), a harminc író, költő, szerkesztő, irodalomtörténész jelenlétében megtartott emlékülés, amely nemcsak országos, de irodalomtörténeti jelentőséggel is bírt. Az emlékülésen elhangzott előadások anyagát 1983-ban könyv alakban is megjelentette az intézmény (*A Balatoni Íróhét 50. évfordulójának emlékülése. Szerkesztette: Cséby Géza. Keszthely, 1983.*). A nagyrendezvények közé kell sorolni 1983-ban Egry József születése 100. évfordulójának egész éves rendezvénysorozatát; szoboravatás (*Borsos Miklós* alkotása, melynek létrejötte teljes egészében az intézménynek köszönhető), márványtábla leleplezés, rajzpályázat, kiállítás Egry műveiből, házának rendbetétele, stb. Az Egry centenárium megrendezésében a Városi Tanács semmi segítséget (sem erkölcsit, sem anyagit) nem adott, az intézmény maga kereste meg a támogatókat, akik a szoborra, táblákra és egyéb rendezvényekre a pénzt összeadták. A Balatoni Múzeum tulajdonában lévő Egry grafikák művelődési házbeli kiállításának kapcsán mondta *Szűz Béla* művészettörténész: *az évforduló kapcsán sok szép és nagy Egry kiállítást rendeztek, de a szakmának csak a keszthelyi adott újat.* Országos visszhangot váltott ki az 1984. június 2-án megtartott, a *Vidéki műhelyek szerepe a mai magyar irodalomban* című tanácskozás, melyet az intézmény szervezett s amelyen számos kortárs magyar író, szerkesztő, főszerkesztő képviseltette magát: *Nagy Gáspár, Péntek Imre, Papp Árpád, Kukorelly Endre, Laczkó András, Csengey Dénes* és mások. A tanácskozás záró rendezvényén megjelent (inkognitóban) a Bécsben élő *Bujdosó Alpár*.

A járások megszűnése után, 1984. január 1-jével az alsópáhoki székhelyű egykori Járási Művelődési Központ módszertani munkáját a Goldmark Károly Művelődési Központ vette át. Így három járási kolléga az intézmény állományába került: *Pelcz István, Hegyi Zsuzsanna, Bicskeiné Józsa Éva*. *Pelcz István* munkáját - közművelődési felügyelővé történt kinevezését követően - *Vargha Andor* folytatta. Az intézmény közvetlen módszertani tevékenysége az önkormányzatok felállítását követően megszűntek.

1983-ban festették ki a Kossuth utca 28. szám alatti épület homlokzatát és került felújításra a Szabadtéri Színpad. A szabadtéri többmilliós felújításának tervezésénél és kivitelezésénél nem vették figyelembe a használó szakemberek

véleményét, számos dolgon (székek, fény, hang, stb.) már az átadást követően javítani kellett. Ezt a „felújítást” mindvégig megszervezte az intézmény. Az 1983. június 22-én átadott nézőtér utolsó 12 sorát drótkerítéssel kellett elzárni a közönség elől még ugyanezen év augusztus 10-én. A színpadot ellenőrző Művészek Szakszervezetének munkavédelmi főfelügyelője ugyanis a tervezési hiba miatti balesetveszély meglétét jegyzőkönyvezte. (Felelősségre vonás soha nem történt!) Később a kijavított szabadtéri színpadon számos kitűnő előadásra és filmvetítésre került sor (színdarabok, operettek, néptánc, könnyűzene, Országos Rendező Iroda balatoni programjai, külföldi együttesek fellépése, mint a Szenegáli néptáncgyűttes, stb.). Itt voltak megtartva a keszthelyi iskolák évnyitói és évzárói is. Keszthely Város Önkormányzata Képviselő-testülete határozata értelmében a Szabadtéri Színház és Mozi - pályázat útján - vállalkozóhoz került (1997), aki azonban teljesen lelakta a létesítményt, amely ma már használhatatlan.

1993-ban került új tető a Kossuth Lajos utca 28. szám alatti intézményre, mely beruházás egyik alapvető feladata volt, hogy minden eredeti rész megmaradjon, vagy a régivel teljesen azonos új elem kerüljön beépítésre. Így lettek megújítva a régi réz zászlótartók, a világítóablak.

A művelődési központ helytel és szakembereinek tudásával segítette az Országos Diáknapok (ODN) Helikonjait, és az Országos Egyetemi és Főiskolai Kulturális Napokat (Egyetemi Helikon).

1988-ban a városi tanács rendelete értelmében az intézményt bízták meg a *Kézműves Ház* (un. Dongó trafik – Sopron u.7.) beruházásával. Az ősszel elkezdődött munkálatokat, melyek 1200000 forintot tettek ki, később a központi támogatás elapadása miatt félbe kellett hagyni, így az épületet – a felújítás befejezésére és a működtetésre - a Zala Megyei Népművészeti Egyesület kapta meg. Később a művelődési központ és az egyesület szerződésben rögzítette a Kézműves Ház működésének – elsősorban anyagi - kérdését. Ugyanis a művelődési központ több alkotó szakkörének, így a népi kismesterségeket gyakorlóknak, a fafaragóknak, kosárfonóknak ebben a házban van a műhelye.

Nagy gondot okozott, amikor baleset-és életveszélyre való hivatkozással 1986-ban be kellett zárni a színház nagytermét. A megyei és országos írott és elektronikus média is behatóan foglalkozott az ügyel. A felújítás bekerülési költsége a bezárást követően 75 millió forintot tett volna ki, aminek nagyobb részét akkor a Zala Megyei Tanács magára vállalta. A felújításra azonban nem kerülhetett sor, elsősorban az akkori megyei művelődési vezetés kellen, sőt ellenérzéseket is megfogalmazó magatartása miatt. A színház kényszerű

bezárását követően az intézmény működési színtereket keresett és talált. Ebben az időben sikerült a *Helikon Kastélymúzeum* nyári hétfői hangversenyein túl a szerdai napokon orgonahangversenyeket Keszthelyre hozni. A *Karmelita bazilikában* megtartott rendezvények óriási sikereket arattak. Ekkor szorultak az utcára a gyermekprogramok. Ennek következtében viszont számos új elemmel is gazdagodtak amely a műsorok javát szolgálta. Később a *Balaton-part*, az *Evangélikus templom*, a *Fő téri plébániatemplom*, a *Sétáló utca* is az intézmény működésének színterei lettek. Az új (falakon kívüli) műsorokat hamar megszokták a látogatók. A színház bezárását követően színházbusz-akciókat szervezett a művelődési központ. Számos városba (Pécs, Budapest, Győr, Veszprém), de elsődlegesen és elsősorban Zalaegerszegre az újonnan megalakult színházba. A színházterem kinyitása, rendeltetésszerű működése megoldhatatlan feladatnak bizonyult. A város vezetése pénzhiányra hivatkozva rendre elodázta a felújítást. Ezért döntött úgy a művelődési központ vezetése, hogy saját bevételei terhére a színház még folyamatosan működő klubjából klubszínházat alakít ki. 1995. március 6-án volt a premier, amikor is *Csongrádi Kata* és *Andorai Péter* főszereplésével bemutatták a *Téves kapcsolat* című nagy sikert aratott darabot. A 2000-ig működő klubszínház elsősorban stúdiodarabokat mutatott be. A siker emlékezetes volt. (*Calcutta Trió*, *Gyertyafénykeringő*, *Szerelem oh!*, *Válás Kaliforniában*, *Jancsi és Juliska*, *Mácsai Pál Örkeny-estje*, stb.)

1988-ban Keszthely város Tanácsa megvásárolta a Zala Megyei Moziüzemi Vállalattól a keszthelyi Petőfi Filmszínházat és a művelődési központ kezelésébe adta. Költségvetési többlettámogatást azonban nem biztosított. Ennek ellenére (saját erőből) felújításra került a padló burkolata, kis színpad megépítése pedig a stúdió-előadások céljait szolgálta. A mozi 1999-ig volt az intézmény kezelésében, amikor is az önkormányzat döntése alapján – felújítás reményében – pályázati úton nyert vállalkozó bérletébe kellett adni. A szakma által megjósolt vég bekövetkezett. A mozi állapota teljesen leromlott és a szabadtéri színpad ügyével együtt bírósági ügy lett, melynek végén az intézmény pert nyert, de a hátralék behajthatatlan maradt.

Az intézmény a *Keszthelyi Nyár* évtizedek óta meglévő nyári programjai (kiállítások, komolyzene, folklór, könnyűzene, gyermekműsorok, színház, stb.) után a főszezon kritikus mértékben csappanó idejét meghosszabbítandó, útjára indította a *Baltoni Ősz* rendezvénysorozatot 1989-ben. Ehhez kezdetben anyagi támogatást a Balatoni Intéző Bizottság adott. A folklórműsorok, az orgonahangversenyek mellett a legnagyobb sikere az úgynevezett

Folklórhajónak volt. Az akkor nem kis pénzt jelentő belépőjegy (kezdetben 1000 forint) arra jogosította fel a közönséget, hogy a gyönyörű táj mellett megkóstolhassa a magyar gasztronómia és a magyar bor remekeit. A néptáncműsor és az azt követő táncház volt a két órás hajóút csúcspontja. Ma e két évszakhoz kötött rendezvénysorozat *Keszthelyi Nyár és Ősz* néven ismert. A mára hagyományos *Évadnyitót* 1991-ben kezdte el az intézmény, az *Évadzáró* rendezvények több, mint fél évtizedre tekintenek vissza.

Ugyancsak 1991-ben kezdte el az intézmény megrendezni a gyermekek karácsonyi műsorát, amely ma a kultúrában kiemelkedő eredményeket elérő általános iskolás gyermekek meghívásos rendezvénye. A rendezvénnyel, egyedi oklevél és marcipán-érem átadásával, majd torta-lakomával tarkított karácsonyi est kiemelkedő műsora az adventnek. A Simonfai – Szabó Marcipán Múzeum és Cukrászda által készített 150 szeletes torta minden évben a fantázia és kreativitás remeke.

Az 1990-es évek elején a művelődési központ udvarán vállalkozók által létrehozott kamara-szabadtéri színpadot az intézmény megvásárolta és számos sikeres műsort szervezett a kellemes, fákkal, bokrokkal keretezett színpadra (*Mese az elvarázsolt békahercegnőről*, *Moliere: Szívek és szarvak*, *MÉZ Együttes*, stb.)

A Goldmark Károly Művelődési Központ tevékenységét ma (s ez jellemző volt az elmúlt évtizedekre is) két markánsan elhatárolható egységre kell bontani. Az egyik a szokványos művelődési tevékenység: előadások, ismeretterjesztés, tanfolyamok, klubok, szakkörök, stb. A másik az idegenforgalomhoz kapcsolódó tevékenység. Ez a hazai-és külföldi idegenforgalom irányába kifejtett kulturális szolgáltatást jelenti. A szolgáltatások alatt a komolyzenei hangversenyeket, a kiállításokat, a folklórműsorokat, a könnyűzenei koncerteket, különféle utcaszínházi előadásokat, stb. kell érteni.

Nem véletlen, hogy 1992-ben az országban harmadikként megalakult keszthelyi *Tourinform* iroda létrehozását célzó pályázatot éppen a Goldmark Művelődési Központ írta meg, (az Önkormányzat egyetértésével) és nyerte el az Országos Idegenforgalmi Hivataltól. A megye és a város a létrehozáshoz adott másfél millió forintot, de a művelődési központ is további pénzeszközöket biztosított az alapításhoz és a működtetéshez. Az iroda Zala megye és Keszthely város együttműködési megállapodása alapján, megyei és városi funkciókat látott el, és a művelődési központ szakfeladatként működött, kiemelkedő szinten. A keszthelyi, régiós, megyei idegenforgalmi adattár

folyamatosan készítette és karbantartotta, az adatbázist a Magyar Turizmus Rt.-nek rendszeresen továbbította. Az ország később alakuló irodái számos esetben jöttek tapasztalatcserére. Kapcsolatuk a külképviseletekkel naprakész volt, az elkészített keszthelyi és térségi, megyei prospektusok ott voltak a világ számos országában. (Mivel Keszthelyen már évek hosszú sora óta nem volt semmiféle prospektus, elkészítették a *Keszthelyi*, a *Tátika-Rezi Régiós*, a *Régiós szálláskatalógus* kiadványokat közös összefogásból, mert a kiadványozásra költségvetési pénzeszköz nem állt rendelkezésre.) Rendszeresen kaptak köszönőleveleket bel-és külföldi partnereiktől. A jó munka és együttműködés tette lehetővé, hogy *Dr. Herkó László*, a zürichi magyar külképviselet vezetője felkérte a keszthelyi Tourinformot, hogy „*a Kelet-svájci Herisauban (1998) szeptember 24-27-én megrendezendő HELMA regionális kiállításon, amelyen tavaly Ausztria volt a díszvendég, vendégrégióként*” mutakozzon be, képviselje Magyarországot, a Balaton-régiót. A külképviselet a feladatokat is meghatározta: néptáncosokat, népzeneészeket, szakácsot is vinni kell. A kiállítást követően a külképviselet vezetője levélben köszönte meg az irodának a herisai munkát, csatolva *Helmut W. Müllener* neki intézett levelének másolatát, amelyben külön köszönetét fejezi ki a keszthelyi irodának a sikeres munkáért. A Tourinform iroda szervezte a Balaton Fesztivál keretében zajló *Találkozások* idegenforgalmi tanácskozásokat és kiállításokat. Mivel a költségvetés nem biztosított pénzt az idegenforgalmi vásárokra, a Tourinform vezetése az idegenforgalomban érdekelt vállalkozásokat győzte meg a részvétel fontosságáról, kérve anyagi támogatásukat. Így jutottak el a magyarországi idegenforgalmi vásárokra (*Budapest, Siófok, Veszprém, Balatonföldvár, Kaposvár, Pécs*) és külföldre is: *Zürichbe, Klagenfurtba, Bécsbe, Dornbirnba, Goriziába, Varsóba, Herisauba, Münchenbe, Mariborba*, stb. A térség prospektusait ezen felül is számos helyre, folyamatosan eljuttatták. Külön költségvetési támogatás nélkül! 1997-ben megszervezték a Tourinform Irodák Országos Szövetségének találkozóját.

1998-tól azonban az Önkormányzat eredményei ellenére sem óhajtotta a Tourinformot eddigi formájában megtartani. A Magyar Turizmus Rt. 1999. november 8.-i revíziós vizsgálata, melyet az egyik keszthelyi testületi tag be(fel)jelentése miatt végzett el, s amelyet *Kiskéri Krisztina* a Magyar Turizmus Rt. Tourinform rendszergazdája végzett, megállapította: „*A helyi lehetőségek és rendelkezésre álló költségvetési keret ismeretében az irodát mindenképpen a jól működő irodák közé sorolnám, kapcsolatunk jó, felhívásainkra, leveleinkre időben választ kapunk, az irodával kapcsolatos híreket, információkat,*

módosításokat megkapjuk, az általunk szervezett rendezvényeken, továbbképzéseken, találkozókön, tanulmányutakon az iroda részt vett. Az ellenőrzés során a Névhasználati Kézikönyv előírásaival ellentétes dolgot nem találtam.” A Tourinform irodát 2002. május 2-vel, mint szakfeladatot az intézménytől leválasztották. Az új felállásban közhasznú társaságként megalakuló egység története azonban már egy másik fejezete a város idegenforgalmának.

Az egyre szűkülő főszezon miatt 1993-ban az intézmény *Dancs Zoltán* (Pannon Consulting Rt. ügyvezetője) segítségével, szezonmeghosszabbító igénnyel hívta életre a *Balaton Fesztivált*. Az alapítványi formában működő rendezvénysorozat alapítói voltak: Keszthely Város és Vonyarcvashegy Önkormányzata, Pajtika Bánya, Pannon Consulting Rt., de a szervezést, a megrendezést az intézmény vállalta. Az országos jelentőségűvé szélesedett rendezvénysorozat a nemzeti propaganda egyik kiemelten megjelenő tétele lett. A komolyzenei hangversenyekkel, szabadtéri előadásokkal, rendezvényekkel, kiállításokkal és számos más, a minőségi kultúrát felvonultató rendezvények mind a mai napig keresettek és elismertek bel-és külföldön egyaránt. A fesztivál vázát a nyitóhangverseny, a Goldmark emlékest és a Záróhangverseny adta. Az elismertséget jelzi, hogy *Daniel Galay* izraeli zeneszerző a Balaton Fesztivál számára komponálta *Goldmark emlékezete* című darabját, amelynek ősbemutatója Keszthelyen volt a *Szenhelyi Miklós* vezette *Magyar Virtuóz Kamarazenekar* előadásában. Ezeken a májusi fesztiválokön számos rangos bel-és külföldi híresség mutatkozott be a keszthelyi és az idelátogató közönségnek. 2003-ban *Janusz Olejniczak* zongoraművész és *Andrzej Bauer* csellóművész Varsóból. (J. Olejniczak a *Polański* rendezte *A zongorista* című film „zongoristája” volt. A film zenéje is Oscar-díjat kapott.) Máskor a *Liszt Ferenc Kamarazenekar*, *Szentpéteri Csilla*, *Varnus Xavér*, *Gulyás Dénes*, *Molnár András*, *Lehotka Gábor*, a *Budapest Ragtime Band*, a *100 tagú Cigányzenekar*, a *Tomkins Énekegyüttes Dobra János* vezetésével kápráztatta el a közönséget. De sorolhatnánk az igényesebbnél igényesebb rendezvényeket, a számos Kossuth-díjast, világhírű művészt. A fesztivál keretében került megrendezésre a mára már hagyománnyá nemesedett *Balaton Professzionista és Amatőr Társastáncverseny* is.

Minden kétséget kizáróan a belföldi kulturális turizmus kategóriájába tartozik az intézmény által 1992 óta két évente megrendezett *Újkori Középiskolás Helikoni Ünnepe*. A szintén alapítványi formában működő fesztivál alapítója Keszthely Város Önkormányzata volt. A keszthelyi

Helikonok ősét az 1817-19-es, gróf Festetics György által rendezett, ünnepekben kell keresni. Erre emlékeztek 1921-ben, majd 1932-ben. 1957/58-tól indították útjára a középiskolai Helikonokat, melyek a rendszerváltozásig – változó formában – fennmaradtak. Az *Országos Diáknapokhoz* csatolt Helikonok az 1980-as esztendőben ugyanis végnapjaikat élték. Az igazi versengés elmaradt, három megye szerkesztett műsorát nézhette végig a közönség, melyeknek a diákok részéről nem igazán volt tétje. Az Újkori Helikonok az eredeti gyökerekhez nyúltak vissza, ismét Keszthelyre hívták a középiskolák tehetséges diákjait. Ma az egész Dunántúlra kiterjedő fesztiválon, több mint 4000 diák verseng 18 művészeti kategóriában neves zsűri előtt. (2004-ben három, a kuratórium által meghívott külföldi város középiskolája is részt vett a versenyeken: Hof van Twente, Turnov, Boppard, valamint a keszthelyi Asbóth Sándor Szakközépiskola testvériskolája a szlovákiai Hidaskürtről. 2006-ban Keszthely lengyel partnervárosából, Sary Sączból is érkeztek fiatalok). A holland szereplők és vendégek úgy döntöttek, hogy a sok jó tapasztalat alapján, keszthelyi mintára, megszervezik a holland Helikont. Ebben meghatározó szerepe volt Keszthely nagy barátjának, a magyar származású, de Hollandiában élő *Vera Haneckamp*nak. A két napos rendezvényre 2007 áprilisában került sor, ahová nemcsak a Helikoni Rendező Bizottság titkárát, ügyvezetőjét és a Keszthely - Hof van Twente Alapítvány képviselőit hívták meg, hanem egy busznyi tehetséges, helikoni fődíjas és aranyérmes fiatal is, hogy bemutatkozhassanak Hollandiában. A nagyszabású ünnepséget megtisztelte jelenlétével *herceg Dr. Festetics György* és családja, *Szentiványi Gábor* nagykövet, *gróf Festetics Dénes* tiszteletbeli konzul, *Márkus Ildikó* kultúrattasé, a régió holland parlamenti képviselője, városi nobiletasok.

A Helikonok intézményi hátterét (szervezés, megvalósítás, rendezés, technikai felügyelet) a művelődési központ biztosítja: dolgozóival, technikájával együtt. A kitűnő Rendező Bizottság, kiknek szakmai felkészültségén, talpraesettségén áll, vagy bukik a rendezvény sikere – kis eltéréseket kivéve -, szinte a kezdetektől (1992) változatlan, és munkájukat térítésmentesen ajánlják fel a Helikon javára. 2006-ban a Helikoni Rendező Bizottság a következő tagokból állt: *Cséby Géza* (titkár), *Kálmánné Bodó Edit* (ügyvivő), *Aradvári László*, *Aradvári Lászlóné*, *Bajna Zsoltné*, *Bánhidai Tamás*, *Bujtor Tibor*, *Csengei Ágota*, *Fonyó Lajos*, *Gönye Eszter*, *Horváth Orsolya*, *Horváth Tiborné*, *Kendeh Gusztávné*, *Kocsis Zsuzsanna*, *Komárominé Kiss Katalin*, *Osvald Bálint*, *Pálné Szelencsik Klára*, *Pelcz István*, *Dr. Pusztainé Puskás Zsuzsanna*, *Sarkadi Szilvia*, *Simonfay Krisztina*, *Szabóné Dézsenyi Zsuzsanna*, *Szűcsné Beke*

Magdolna, Tamás Renáta, Tóth Lászlóné, Tuba Imréné. A sikeres monstre rendezvény Magyarország egyetlen ilyen nagyságrendű összművészeti fesztiválja. A mintegy 120-130 jelentkező középiskola legtehetségesebb diákjait küldi el. Hatalmas élmény az egyesített összkar, amely minden Helikonon a hagyományoknak megfelelően, megszólaltatja *Kodály-Berzsenyi: A magyarokhoz* című kórusművét. A művet már évek óta *Ivasivka Mátvás* karnagy, a Helikon díszvendége vezényli. A 2006-os Helikonon több, mint 1600 torokból csendült fel egyszerre az ismert mű: *Forr a világ bús tengere óh magyar...* A Helikonok színvonalát emelendő a zsűri tagjai a szakma legkiválóbbjai, a teljesség igénye nélkül: *Mihály András, Varga Zoltán, Bánffy György, Fellegi Ádám, Fodor András, Szinetár Miklós, Mohayné Katanics Mária, Csík Miklós, Tímár Sándor, Halmos Béla, Vikidál Gyula, Jeszenszky Endre, Dr. Baross Gábor, Nagy Gáspár, Szokolay Sándor, Dobra János, Ungár Anikó, Benkő László, Kiss László, Frenreisz Károly, Szörényi Levente, Homonyik Sándor, Balázs Árpád, Mezey Katalin, Vasy Géza.* Az újkori Helikonok történetét *Dr. Szabolcs András* dolgozta fel. *Az ifjúság Helikoni Ünnepe* című, Nagykanizsán 1998-ban kiadott könyvében. A kötet bevezető tanulmányai az 1817-1819-es őshelikonokról (*Cséby Géza*), az 1921-es Helikonról (*Tar Ferenc*) és az 1932-es Helikonról (*Cséby Géza*) adnak tájékoztatást, majd a szerző az 1957-1958-ban elindult ifjúsági Helikonok történetét dolgozza fel. A dolgozat rávilágít a kezdetekre, arra az 1957 évi Muskátli cukrászdai beszélgetésre is, amely *Dr. Szabolcs András, Dr. Sági Károly* a Balatoni Múzeum igazgatója és *Merényi Elemér* között zajlott és amelynek végső kicsengése meghatározta a további feladatokat: *Fel kell újítani a Helikoni Ünnepeket!* Erre az eseményre a Muskátli Cukrászdában, az egykori asztal fölött (a művelődési központ által elhelyezett) réztábla utal. Az elgondolásnak az is alapot szolgáltatott, hogy 1957-ben emlékeztek meg a régi Helikonok 140. évfordulójáról. Erről tesz tanúbizonyságot Keszthely Város Tanácsának 1957. augusztus 30-i ülésének 215/1957. számú Határozata, ahol arra biztosítanak 5000 Forintot, hogy a Balatoni Hetek keretében irodalmi esttel emlékezzenek meg az ünnepről, szeptember 28/29-én (sic!) pedig koszorúzzák meg a parkban található Helikoni emlékművet. Az 1957-es keszthelyi rendezvényt követően, fokozatosan vált dunántúli méretűvé a Helikon, amelyben elévülhetetlen érdemeket szereztek *Dr. Horváth József, Dr. Szabolcs András, Dr. Megyei György* és *Takács Gyula* keszthelyi tanárok.

Hasonlóképpen a Helikon és a Balaton Fesztivál alapítványokhoz, a *Keszthely Város Színházáért Alapítványt* is a művelődési központ kezeli. Ezen

alapítvány feladata, a színház, konferenciaközpont működésének – elsősorban anyagi – segítése. Ezért szervezett meg az alapítvány több alkalommal is, képzőművészeti aukcióit a színház Simándy termében.

Ugyancsak a turizmus érdekében kifejtett rendezvényekhez kell sorolni a *Zalai Borcégér* fesztivált, melyet évente rendeznek meg a városban, és amelynek szervezési és rendezési feladatait a művelődési központ kapta meg.

1997-től szervezi meg a művelődési központ a *Simándy József Baráti Társasággal* közösen a *Simándy emlékhangversenyt*, ahol számos neves művész lépett fel önzetlenül, támogató a Simándy kultuszt: *Harazdy Miklós, Raksányi Gellért, Szabó Gyula, Moldován Stefánia, Melis György, a Bartók Vonósnégyes, Pribojszky Mátyás, Molnár András, Miller Lajos, Kincses Veronika, Oszter Sándor, Falioni Donatella, Szilfai Márta, Medveczky Ádám, Gregor József* és mások. A kezdetben a Balatoni Múzeum Dísztermében megtartott rendezvény 2003-tól a felújított Balaton Színházban kapott helyet. A társaság a *Fejér György Városi Könyvtárral* közösen valósította meg a *Simándy József Emlékszobát*, melyet a városi könyvtárban találhat meg az érdeklődő.

1998-ban új szakfeladattal bővült az intézmény feladatköre. Az önkormányzat az intézményre bízta a létrejött *Mikus Galéria* fenntartását. *Mikus Gyula* a Balaton kiemelkedő festőjének életmű tárlata azóta is látható (Kossuth u. 10.). Ünnepeles megnyitója nagy számú érdeklődőt vonzott. A galériát Cséby Géza nyitotta meg.

1999. október 8-án a Lengyel Köztársaság rendkívüli és meghatalmazott nagykövete *Grzegorz Łubczyk* feleségével Keszthelyre érkezett, hogy felavassa a lengyel menekültügy 60. évfordulója tiszteletére készített emléktáblát és részt vegyen a Balatoni Múzeum Dísztermében, a *Chopin év* alkalmával rendezett, *Chopin koncerten* (*Hegedűs Endre* zongoraművész fellépésével). A nagykövetnek annyira megtetszett a város, hogy magyarul tudó, Budapestre akkreditált nagykövetek társaságának elnökeként, 2001 januárjában itt tartotta meg a soron következő nagykövetségi találkozót. Ebben a rendezvényben is főszervezőként az intézmény jeleskedett.

2001-ben ismét új szakfeladattal bővült az intézmény. Ekkor bővítették ki nevét is: *Goldmark Károly Művelődési Központ és Szabadtéri Színház*-ra. Ennek folyamányaként kapta meg feladatul a Helikon Kastély parkjában megtartandó *Keszthelyi Nyári Játék* „anyaintézményi” szerepét. A játékok során *Puskás Tamás* színművész-rendező és *Básti Juli* színművész fémjelezte Shakespeare produkciók kerültek bemutatásra, nagyon nagy sikerrel. A kastély parkjának évszázados fáit, a park hangulata igazi miliőt, háttérrel biztosítottak a darabokhoz.

2001-ben a *Makrancos hölgy*, 2002-ben *Sok hűhó semmiért*, 2003-ban az *Ahogy tetszik* került színre. 2004-ben Puskás Tamás rendező Shakespeare darab helyett *Beaumarchais: Figaró házasságát* vitte színre. 2005-ben már más intézményi háttérrel, de megrendezésre került e sorozat keretében *Shakespeare: Vízkereszt, vagy amit akartok* című darabja. 2005-től a Nyári Játékok a Nyugat-Balaton Térségmarketing Kht. (Kft.) égisze alatt működik.

2000. július 12-én a *Népszabadság* című napilap A. Zs. monogrammal megírt cikkének már címe is méltán lelkesítő: *Új színház épül Keszthelyen. Többfunkciós épületegyüttes lesz a belvárosban*. November 24-én a több, mint másfél évtizede részlegesen bezárt színházépület története valóban új fejezetéhez ért. Ezen a napon rakta le a felújítás alapkövét *Rockenbauer Zoltán* kultuszminiszter. Elkezdődött egy sokszor vitákkal, de megegyezésekkel is teli két év, hogy 2002. június 6-án négy napos város-és Európa napi rendezvénysorozat keretében a felújított színházat és kongresszusi központot felavathassa *Mádl Ferenc* köztársasági elnök. Ezzel indult útjára a Goldmark Károly Művelődési Központ és Szabadtéri Színpad életében egy nagyon sikeres, eredményekkel, elismeréssel teli időszak, melynek egyik bizonyítéka, hogy már a nyitástól számított két év alatt mintegy kétszázezer vendég látogatta az intézmény megújult épületrészét. Azóta a látogatottság nem csökkent. A színház a színdarabok mellett, komolyzenei hangversenyeknek, operáknak, operetteknek, táncszínházi előadásoknak, zenés daraboknak, egyéni fellépéseknek kiváló színtere. Nemcsak a nézők, de a színművészek is jól érzik magukat a falak között. Erről tanúskodnak a vendégkönyvi bejegyzések. A Balaton Színház olyan repertoárral működik, amely méltán emeli őt a legkiválóbbak sorába. Csak ízelítésként pár előadás, illetve előadó: *Nemzeti Filharmonikusok Kocsis Zoltán vezényletével, Győri Filharmonikusok Medveczky Ádám vezényletével, Vásáry Tamás, Bogányi Gergely, Magyar Nemzeti Balett, Experidence, Szegedi Kortárs Balett, a Fesztivál Balett Markó Ivánnal, Miami Balett (USA), Bozsik Yvette társulata, a Budapest Táncegyüttes, BM. Duna Művészegyüttes, Honvéd Táncszínház, a varsói Warszawianka Táncegyüttes, a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, Budapest Fesztiválzenekar, Nikos Ormanlidis, Frankl Péter, Zorán, Koncz Zsuzsa, Vámos Miklós, Fábry Sándor, Avar István, Schubert Éva, Zorán, Charlie., Edwin Marton, Ghymes Együttes, a színházak közül a soproni, kaposvári, kecskeméti, a veszprémi Pannon Várszínház, a veszprémi Petőfi Színház, Budaörsi Játékszín, a zalaegerszegi, a Mikó István által vezetett színész zenekar (Mindhalálig Beatles), Bencze Ilona műsora, Mozart: Don Giovanni, operagálák, Händel:*

Agrippina (Holland Operatársulat), Essex Youth Orchestra (Anglia), Benko Dixieland Band, számos operett és még sorolhatnánk. Ugyanakkor a színpad szintjéig hidraulikusan felemelhető nézőtéri rész remek teret biztosít elegáns bálók, társastáncversenyek megrendezéséhez.

Keszthelyen a *Balaton Színházban* egy héten át vetítették a *Balaton Filmfesztivál* keretében legújabb magyar játékfilmjeinket. A 2005-ben indult rendezvénysorozat minden évben neves filmes személyhez kapcsolódott. 2006-ban a díszvendég *Makk Károly* volt. Otthont kaptak a hazai és nemzetközi jazz együttesek (*László Attila, Zsoldos Béla, Kőszegi Imre, Many Moons Együttes*). Megrendezésre került a nyári *Jazz Fesztivál*.

Mivel az új intézményrész hivatalos neve: *Balaton Kongresszusi Központ és Színház* (vagy ahogy legtöbbször nevezik Balaton Színház), egyik alapvető feladata a kongresszusok, konferenciák szervezése. A minden kétséget kizáróan profitorientált kongresszusok, konferenciák azonban nem mehetnek a művelődési tevékenység rovására. Kellő egyensúlyt, megfelelő arányt tartva megoldható a „békés egymás mellett élés”. Ennek alaptéziseit fektette le *Kálmánné Bodó Edit* igazgatóhelyettes a *Rendezvényturizmus, kongresszusi turizmus mint Keszthely város idegenforgalmának fejlesztési lehetősége* című 1997-ben írt dolgozatában. Az épület megnyitása óta számos bel-és külföldi kongresszusra, konferenciára, tanácskozásra került sor, melyekről e kötetben külön beszámolunk.

Az intézmény falain belül számos civil szervezet működik, mint a nagy múltra visszatekintő *Tájak Korok Múzeumok Körösi Csoma Sándor Klubja* (TKM), melynek megszületésénél ott bábáskodott – többek közt, mint annyi más helyen is – *Dr. Réthelyi Jenő*

és felesége. Ez volt az intézmény első civil szervezete, melynek megalakulásáról *Bereczky Kálmán* így emlékezett vissza: *A TKM országos szervező bizottsága időszerűnek látta Keszthelyen egy TKM klub megalakítását. A keszthelyi Goldmark Károly Művelődési Központ készséggel vállalta a klub szervezését. A TKM közművelődési mozgalom országos szervező bizottsága, nevezetesen Lénárt Judit TKM országos szervező bizottsági tag kezdeményezésére a keszthelyi művelődési központban a következőkből álló előkészítő bizottság indította meg a klub megalakítását: Bereczky Kálmán, Cséby Géza, Epergyes Erzsébet, Szepesi Tibor, Szepesi Tiborné, a Balatoni Múzeum képviseletében Tóth Ferenc. Ily módon került sor a keszthelyi Művelődési Központban 1984. március 10-én, szombaton 16.00 órakor a színházi klubban a keszthelyi TKM Klub alakuló gyűlésére.”* Az intézményben kap helyet a daganatosok, szív-és

érrendszeri betegségben szenvedők klubja, a bélyeggyűjtők, éremgyűjtők egyesülete, a nyugdíjas pedagógusok közössége, a rejtvényfejtők klubja, a társastánc-tanfolyam, városi középiskolás vegyes kórus, a bélyegkör, kismama klub, természetgyógyász klub, Biblia-kör, a gyermek-és felnőtt sakkszakkör és számosan mások.

A szakkörök főleg alkotóműhely jelleggel dolgoznak (kerámia, fafaragó, népi kismesterségek, gyöngyfűző, nemezelo, rajz, folton-folt, kosárfonó, író). Eredményeik országosan és nemzetközileg is elismertek. A Kerámia-kör (vezetője *Simon Edit*) rendszeres díjazottja a zánkai a Gallery of Children's Art-nak, a budapesti Betlehemi-pályázatnak, de a többi szakkör, műhely is számos trófeát tudhat magáénak. A *Szabóné Dézsenyi Zsuzsanna* vezetése alatt működő klasszikus balett-kör növendékei gyakorta lépnek fel rendezvényeken. Ugyancsak ő vezeti a női torna foglalkozásait is. Természetes dolog, hogy a keszthelyi és hévízi ünnepek elképzelhetetlenek a Helikon Színpad műsorai nélkül, melynek művészeti vezetője *Törzsökné Varga Katalin*. A Keszthelyi Írókör (ma Helikon Öröksége Írókör) hosszú évtizedek óta folytat kiemelkedő tevékenységet nemcsak Keszthelyen, de Zala megyében is. Első kisantológiájuk 1982-ben jelent meg, majd hosszú szünet következett könyvkiadásukban, az írókör tagjainak munkái zömmel folyóiratokban, újságokban jelentek meg, de egy-két egyéni kötet is megszületett. Később, *Bakonyi Gáborné* szakkörvezető hathatós munkájának, pénzszerző „körútjainak” köszönhetően 1997-ben a *Helikon öröksége*, 2000-ben pedig a *Tóparti üzenet* című antológia látott napvilágot.

Az intézmény egyik fontos feladata az ismeretterjesztés, amelyet rendszeresen hirdet meg. Példaként lehet említeni a Világjáró Klubot, a Bolygó Kör-t, a Nyitott Szemmel előadássorozatot, a Tájak Korok Múzeumok összejöveteleit, a Nyugdíjas Pedagógusklubot, a Természetgyógyász Kört, és így tovább. Számos neves előadót, híres embert sikerült megnyerni, hogy eljöjjenek és megtartsák előadásukat: *Polcz Alaine, Korzenszky Richárd, Andrásfalvy Bertalan, Karátson Gábor, Grandpierre Attila, Makovecz Imre, Kassai Lajos, Dr. Freund Tamás, Náray-Szabó Gábor, Dr. Kopp Mária, Bagdy Emőke, Kustár Zsuzsa, Dr. Papp Lajos* és mások.

A színházban több jótékonyági este is sor került: a csángó gyermekek javára, ahol *Böjte Csaba* ferences szerzetes is megjelent, a kárpátaljai egyetem megsegítésére, szervátültetésre, vagy összejt beültetésére váró keszthelyi gyermekek, a színház alapítvány, a keszthelyi 1956-os emlékmű felépítésére

létrehozott alapítvány javára, és lehetne tovább sorolni. Minden évben sor kerül a keszthelyi kórház gyermekosztálya javára szervezett jótékonysági estre is.

A művelődési központ a nemzeti ünnepek városi rendezvényének (március 15., augusztus 20., október 23.) szervezője és megvalósítója. 2000-ig városi szinten nem tartottak megemlékezést az aradi 13 vértanúról. Azóta az intézmény szervezésében minden év október 6-án bensőséges ünnepségre kerül sor a Szent Miklós temető 48-as emlékművénél. A művelődési központ szervezi meg minden esztendőben a Magyar Kultúra Napjának ünnepét. 2005. január 22-e óta itt kerül átadásra a *Pro Cultura Keszthely* magas városi kitüntetés. Az 1956-os Forradalom és Szabadságharc 50. évfordulójának számos rendezvényét – így a központi, emlékműavatással egybekötött ünnepséget – az intézmény szervezte. Az évfordulóra külön ünnepi filmhetet hirdetett. Számos film mellett bemutatta, az alkotók jelenlétében, a *13 év, 13 perc* című lengyel dokumentumfilmet, valamint a *Budakeszi srácok* című magyar játékfilmet.

2003. november 11-13. között Keszthelyen, a Balaton Színházban tartotta XX. Vándorgyűlését a Magyar Népművelők Egyesülete. A konferencián közel négyszáz résztvevő előtt *Dr. Hiller István* a nemzeti kulturális örökség minisztere mondott nyitóbeszédet. Ebben leszögezte, hogy a kultúrának – éppen fontosságát tekintve – mindig is finanszírozottnak kell lennie. Ez vonatkozik a jelenre és vonatkozik a jövőre is. A magas rangú előadók (*Koncz Erika* NKÖM helyettes-államtitkár, *Szegvári Péter* a Miniszterelnöki Kabinet kormányfői tanácsadója, *Vadász János* kormány megbízott, *Szilágyi Antal* az Országos Felnőttképzési Tanács elnöke, *Bodzzay Antalné* a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium főosztályvezetője, *Virág Rudolf* MÉH hivatalvezető, *Jagasics Béla* MÉH főosztályvezető-helyettes, *Dr. B. Gelencsér Katalin* főiskolai docens, *T. Kiss Tamás* főiskolai tanszékvezető, *Rubovszky Kálmán* és *Juhász Erika* egyetemi tanszékvezetők és mások) a közművelődés új kihívásairól szóltak és a jelen helyzetet ecsetelték. Ezen a vándorgyűlésen kapta meg Keszthely városa a *Közművelődést pártoló önkormányzat* kitüntetését. Ha a történelem lapjai közt kutatunk rá kell jönnünk arra, hogy nem ez volt Keszthelyen az első nagyszabású közművelődési konferencia. Ugyanis 1921-ben, a keszthelyi Helikon száz éves fordulójára kapcsán rendezett ünnepségen, a mai színház elődjének számító Urániában ült össze a *Dunántúli Közművelődési Egyesület* közgyűlése. A rendezvény kezdetének pontos idejét is tudjuk: 1921. július 2. 16 óra. Ezen *Rákosi Jenő* elnökölt, megjelentek a herceg Festetics család tagjai és beszédet mondott az egyesület díszelnöke *gróf Apponyi Albert*, aki leszögezte: *szerencsés találkozása a körülményeknek, hogy ezt az irodalmi ünnepet a*

Kisfaludy Társaság és a dunántúli Közművelődési Egyesület együttesen üli meg Keszthelyen, ott ahol a Georgikon alapítója a magyar mezőgazdaság fellendítésének első alapjait rakta le.

2004-ben ünnepelte a város, hogy 50 évvel ezelőtt ismételten városi rangra emelték Keszthelyt. A rendezvények döntő többségükben a Balaton Színházban kerültek megrendezésre. 2005-ben Mikus Gyula festőművész születésének 100. évfordulójáról emlékezett meg az intézmény. Ugyancsak 2005-ben, az intézmény Keszthely partnervárosában, Stary Sączban, felavatta az ottani születésű georgikoni professzornak, Wierzbicki Péternek emléktábláját. Az *Orr Lajos* szobrászművész plakettjével díszített márványtáblán lengyelül és magyarul emlékeztek meg a neves professzorról. A tábla azonos a Keszthelyi Pantheonban ugyanezen évben elhelyezettel, amelynek avatásán az avatóbeszédet tartó *dr. Maciej Szymanowski* követségi tanácsoson, a budapesti Lengyel Intézet igazgatóján kívül megjelent *Teresa Notz* lengyel konzul, valamint a szülőváros korábbi polgármestere *Marian Kuczaj* is. Folytatódnak a Balaton Színházban rendezett színvonalas tárlatok, az immár hagyományos Magyar Festészet Napjához kapcsolódó és a kétévenkénti Víz és fény kiállítások. A színházban egyéni kiállításon köszönthettük, többek közt *Morelli Edit, Szilvássy Nándor, Elekes Gyula, Gerzson Pál, Konfár Gyula, Szelényi Károly, Haraszi László, Csik István* alkotóművészeket. 2006 júliusában a lengyelországi Marcinkowice templomában, a Helikon Kórus részvételével emléktáblát avattak az 1956-os Forradalom 50. évfordulója emlékére. Ugyanis a kis falu lakói 1956 késő őszén száz magyar menekült gyermeket fogadtak be, hogy azután Krynica-ba szállítva őket több hónapot töltsenek a neves lengyel üdülőhelyen. A tábla bronz plakettjét *Orr Lajos* szobrászművész készítette, a tábla elkészítésének szponzorai voltak: Keszthely Város Önkormányzata Oktatási és Kulturális Bizottsága, Zala Megye Közgyűlése, Georgikon Agro-Kár Bt, Országos 56-os Szövetség Zala Megyei Szervezete, Goldmark Károly Művelődési Központ, Tantó Gusztáv kőfaragómester. A tábla lengyel és magyar nyelven emlékeztet az ötven évvel ezelőtti eseményre: *”Legyetek bátrak bizonyítékot adni az emberiséggel szembeni legnemesebb szolidaritásról...”* (II. János Pál) **KÖSZÖNET ÉS HÁLA MARCINKOWICE LAKÓINAK, HOGY 1956 ŐSZÉN BEFOGADTÁK A MAGYAR GYERMEKEKET. A Magyar Forradalom 50. évfordulóján.**

2006 decemberében – első alkalommal – állítottak fel városi Betlehemet a művelődési központ kapualjában. Az elkészítése összefogással történt. *Horváth Tihamér* vállalkozó, *Végh Szilárd* ügyvezető támogatásával hozzájutott

anyagokból készült szép alkotás sok ügyes kéznek köszönhetően lett Keszthely egyik meghatározó adventi helyszíne. Az alkotók: Törzsökné Varga Katalin, Bereczky Csaba, *dr. Bartos Attiláné*, Simon Edit, *Markos Lászlóné*, Bordácsné Kishonti Erika, *Jankovics Tamás*, valamint az intézmény technikai munkatársai.

2007 októberében a Balaton Színházban ünnepelték Balázs Árpád Erkel-díjas, Érdemes művész 70. születésnapját, ahol több ösbemutatóra is sor került (Három kórusetűd lengyel költők verseire, Három Arany János-dal). A koncerten közreműködtek *Miller Lajos* Kossuth-díjas énekművész, *Laborfalvi Lászlóné*, a hévízi Illyés Gyula Általános Iskola Kamarakórusa, a keszthelyi Festetics Kastély Helikon Kórusa és a Zalai Balaton-part Ifjúsági Fúvószenekar. Az együtteseket dirigálták: *Holczerné Szabó Ágnes*, *Farkas Berta*, Kende Gusztávné, Kiss Tamás és *Pál János*. Ugyanezen év november 29-én a Simándy teremben nagyszabású Lengyel este invitálták az érdeklődőket. Az estét, a keszthelyi Balaton Színház második alkalommal vizitáló, *Joanna Stempińska* lengyel nagykövet asszony nyitotta meg és ajánlotta a közönség figyelmébe. Ezen a rendezvényen került kiállításra - Magyarországon első ízben -, a mai lengyel kultúrát bemutató poszter-kiállítás. A közönség ízelítőt kaphatott a lengyel könyvkiadásról is, a tárlókban elhelyezett könyveken keresztül. A kiállítások megnyitását követően lengyel zenedarabokat szólaltatott meg *Felföldi Gábor*, *Lisjuk Valentin*, *Bognár Rita* és *Benes Szilárd*. A baráti ország történelméről *Dr. Kovács István* költő, műfordító, történész, volt krakkói magyar főkonzul tartott előadást, majd legújabb könyvét mutatta be, amely az 1848/49-es magyar szabadságharc mintegy kétezer lengyel résztvevőjének adatait tartalmazza.

Az intézmény szoros kapcsolatot tart fenn a város valamennyi kulturális és oktatási intézményével, számos rendezvényt közösen valósítanak meg. (Egy időben a művelődési központ főkönyvelősége könyvelte a Keszthelyi Televízió, a Városi Könyvtár és a Zeneiskola számláit.) Jó kapcsolatokat épített ki a megyei és országos intézményhálózattal, szervezetekkel, szervekkel. Kapcsolatban áll több külföldi partnercéggel, partnerintézménnyel, közös rendezvények megvalósítása érdekében. Így jutottak ki keszthelyi alkotók, előadók – többek közt - Krakkóba, Sary Sączba, Nowy Sączba, Piwniczna Zdrójba, Marcinkowicébe, Székelyudvarhelyre, Hof van Twentébe, Deventerbe, Hengeloba...

A Goldmark Károly Művelődési Központ és Szabadtéri Színház költségvetési támogatásból, saját bevételeiből és pályázati pénzekből valósítja meg működését. Tevékenysége ismert és elismert a városban, a környéken, a

régióban és az országban egyaránt. Három kitüntetéssel rendelkezik: *TIT Aranykoszorús Emlékplakett, Hevesi Sándor-díj, Keszthely városért* (Pro Urbe).

Az intézménynek oroszánrésze volt abban, hogy 2005-ben a települése elnyerte *A Kultúra Magyar Városa* kitüntető címet.

* * *

Részleteiben szinte felsorolhatatlan mindaz, amivel az intézmény foglalkozik, akárcsak lehetetlen azon művészek, színházak, zenekarok neveinek hiánytalan sorjázása, akik sok-sok örömet szereztek a keszthelyi közönségnek. Pár momentumot próbáltunk felvillantani az intézmény életéből amely, reméljük – mint cseppben a tenger - mégiscsak tájékoztatást ad az itt folyó munkáról. Reméljük sikerült keresztmetszetét adni az elmúlt évtizedeknek, kissé többet elárulni önmagunkról, szakmánkról melynek alapvető kritériuma, hogy a közönséget szolgálva, előttük nap mint nap megmérettessünk.

2003-ban elérkeztünk fennállásunk 50. évéhez, egy pillanatra megálltunk, visszatekintettünk, majd folytattuk a reánk bízott munkát.

2007-ben a Balaton Színház 5 éves évfordulóját ünnepeltük meg a veszprémi Pannon Várszínház *A padlás* című nagyszerű darabjával.

Egy emberöltő múlt el a megalapítás esztendejétől. Sok-sok siker, egy-két kudarc és nagyon sok ember jelenti e fél évszázadot, akik ezen épület falai között művelődtek, szórakoztak, alkottak, tanultak. Szóljon, hát róluk is e kötet. És szóljon azokról, akik már nem lehetnek közöttünk, de meghatározói voltak a nem is oly régi múltnak: Merényi Elemér, Merényi Elemérné, Gyetvai Ferenc, Reisz Ferenc, Parrag István, Hesz János, Polozgay Edit, Vargha Andor, Szi Albertné, Monda István, Varga György, Cser Dezsőné, Hertelendy Ferencné, Károlyi Andorné... És szóljon azokról is, akik ma itt dolgoznak, tevékenykednek és megvalósítják, legjobb tudásuk szerint, magas színvonalon mindazt, ami a feladatuk.

Megjelent: A „Goldmark”. 55 éves a keszthelyi Goldmark Károly Művelődési Központ és Szabadtéri Színház. Keszthely, 2008. 9-55 old.